شیرازه: نگاهی به کتاب «جهان خانه من است» کامبیز درمبخش

برای هنر تنها

علیرضا امیرحاجبی

۱- هر چقدر هم که زندگی روزمره مدرن، انسان را خسته و افسرده کند و هرچقدر هم که در ساعات یا لحظاتی از شدت هجوم اطلاعات درست و غلط کلافه شویم اما بازهم زندگی و الگوهای مدرن، چیزهایی دارند که ما را به خود وابسته و از آن بالاتر دل‌بسته می‌کنند. اما این دلبستگی در کدام‌سو و نقطه جهان مدرن، ما را به چنگ آورده است؟ ما در کجای این گستره عظیم گرفتار شده‌ایم؟ به گمان من گستره هنر مدرن، ورا و فراتر از ادبیات ایستاده و ما را محصور خود می‌کند و دلیل این ایستادن در اوج، همان مساله «تصویر» است. ما دیگر در جهان وابسته به «کلمه» زندگی نمی‌کنیم. کلمات سال‌هاست که ما را ترک کرده‌اند. خودشان که نه، ما آنها را طلاق داده‌ایم و فراموششان کرده‌ایم.

چه خوب و چه بد، بدون آنکه بخواهم مانند بسیاری از اندیشمندان شجاع، مهر پایان بر اندیشه‌ها و گستره‌ها بزنم، می‌توان گفت که دیگر آنچنان چیزی از کلام باقی نمانده است. شاید یکی از دلایل این «باقی‌نماندگی» همان اشباع و سرریز کلمات از اقیانوس فرهنگ و رسانه‌های جهانی باشد. کلام آنگاه که حاکم سرنوشت تمدن‌ها شد به‌تدریج باید آماده تبخیر نیز می‌شد. جهان با کلمه گسسته و توسط ترجمه، دوباره وصله‌پینه می‌شد و این وصله‌های ناجور با ایده و الگوی جهانی‌شدن در تضادی درونی بود. پس ترجمه در ظاهر به ما کمک می‌کند تا حرف دیگران را بفهمیم اما همزمان باعث سوءبرداشت‌ها و سوءتفاهمات فراوانی نیز شده است و می‌شود. نمی‌گویم که زبان به پایان خود رسیده. مانند جوزف بویز هنرمند مفهومی که پایان نقاشی را اعلام کرد و یک لحظه به خود فرصت نداد که از استودیو کاری خود بیرون بیاید و دو کوچه بالاتر نمایشگاهی از گرهارد ریشتر نقاش برجسته آلمانی را ببیند. به هیچ پایانی اعتقاد ندارم. اما زبان و کلمه به شکلی کاربرد خود را در عرصه جهانی از دست داده‌اند.

«زبان نفهمی عام» یا بابلی شدن آن چیزی است که کریستوا نیز به آن اشاره دارد. کلمات جایی برای خوش نشستن سوءتفاهمات هستند یا به‌قول شهاب‌الدین شهید: «کلمه خانه شیطان می‌شود.» نمی‌خواهم با آوردن مصادیقی از قدیم و جدید به اثبات حقانیت این عقیده بپردازم.

می‌خواهیم چیزی را پنهان کنیم و آنچه پنهان می‌شود نشان از بحرانی دارد که قطعا خود همین نوشته نیز دست به گریبانش است. متن بحرانی شده. حال چه شفاهی باشد و چه مکتوب. چه منظوم و چه منثور. بخشی از این بحرانی شدن متوجه خود نظام کلام‌پرداز است و بخشی دیگر در زایش تصویری جدید از جهان نهفته. تصویری که در لحظه ما را از یک نقطه به نقطه دیگر جهان می‌برد البته بدون مترجم و ماشین‌های ترجمه. جهان خود را با تصویر به ما نشان می‌دهد و نه با نوشته‌ها. نوشته‌ها نقش انضمامی را بر عهده گرفته‌اند و شاعران و نویسندگان کم‌بهاتر شده‌اند. شنیده‌ایم که می‌گویند یک تصویر به جای صدها مقاله و کتاب سخن می‌گوید. این شاید جمله‌ای عامیانه باشد اما در عمل نیز خود را بر ما تحمیل کرده است.

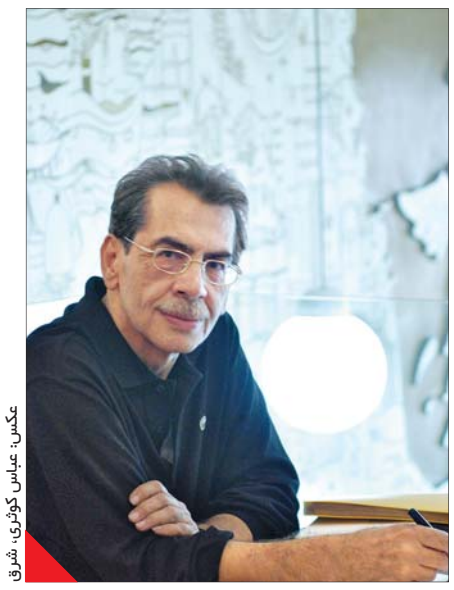

عکس: عباس کوثری، شرق

اما این تصویر از جهان آیا با واقعیت در پیوند است یا سری در ایده‌ها و آرمان‌های انتزاعی بشر دارد؟ هم این و هم آن و نه این و نه آن. هنر در میانه راه ایستاده و همزمان به گذشته، حال و آینده نگاه می‌کند. کاری که ادبیات نتوانست به انجامش رساند، همین بود: «شکار زمان حال حاضر.» ادبیات یا به گذشته نگریست یا به آینده. اما هنر با ابزارهایی متنوع حتی این سه زمان را با هم آشتی داد.

۲- آرمان‌های انسانی همان آرزوی‌های تمدنی هستند و نه چیزی بیش از آن. صلح، آزادی، عدالت بیشتر مفاهیمی انتزاعی به نظر می‌آیند ولی نمی‌توان ارزش آنها را دست‌کم گرفت. آنچنان که فروید گفته ما هرگز به صلح نخواهیم رسید اما تلاش برای رسیدن به صلح می‌تواند کمی (فقط کمی) از غریزه‌های وحشیانه بشری را سرکوب و او را در قالب تمدنی رام سازد.

هنر کامبیز درمبخش نیز در همین حوزه انتزاع می‌گنجد. او از صلح می‌گوید و از آزادی یا رهایی و در کل برای انسان می‌گوید. سه زمان گذشته، حال و آینده را چون شعبده‌بازان در مقابل چشم‌هایمان ظاهر می‌کند. هنر درمبخش، ظریف، آرام و خلوت در نوعی سکوت همان مفاهیم انتزاعی که درباره‌شان گفتیم را تصویری می‌کند و چون آثارش تصویری است در همه‌جای جهان ترجمانی یکسان دارد. به همین دلیل «جهان خانه اوست.» اگر تحولات اجتماعی و سیاسی را در ذهن خود فراموش کنیم باز هم می‌توان به کارتون‌های درمبخش اعتماد و روایت انسان را نزد هنرش جست‌وجو کرد. اینچنین بود انسان و آرزوهایش. این جمله‌ای است که شاید صد سال دیگر مخاطبی با دیدن آثار درمبخش به زبان آورد. آن زمانی که از این دست‌نوشته که شما در حال خواندنش هستید چیزی به یاد نمانده باشد؛ که کلمه با فراموشی در ارتباطی تنگاتنگ است ولی تصویر هرگز.

زیاد شنیده‌ایم که برای تمجید از هنر درمبخش آن را شاعرانه می‌خوانند. این بارگذاری ارزشی را به هیچ‌وجه قبول ندارم زیرا شعر و شاعرانگی امروزه نمی‌تواند زیباشناسی تصویری را نمایندگی کند و ارزشی افزون‌تر از هنر ندارد. آن زمان گذشت که برای ادیبان گریبان‌ها پاره می‌کردند. هنر درمبخش شاعرانه نیست بلکه هنر او فقط و فقط هنر است به معنای واقعی کلمه. خارج از حد و حدود کلیشه‌سازی‌ها. این دام- واژه «شاعرانگی» گریبان بسیاری از هنرمندان را گرفت. سینمای شاعرانه پازولینی هم از همین دست ماجرا داشت.

اخیرا انتشارات معتبر میشل لافون فرانسه در اقدامی جالب‌توجه مجموعه‌ای از کارتون‌های زیبای درمبخش را تحت عنوان «جهان خانه من است» منتشر و در معرض قضاوت دوستداران بی‌شمار کارتون در فرانسه قرار داده است؛ کشوری که خود را محل زایش کارتون می‌داند و بزرگانی چون سامپه و توپور را در دامان خود پروش داده است. موفقیت درمبخش در زمینه ارایه آثارش در فرانسه، چه به صورت کتاب و چه نمایشگاه‌های اخیرش بازتاب ذهنی آزاد و رها از قید مرزهای جغرافیایی است. به همین دلیل با استقبال فرانسوی‌ها نیز مواجه شده است. انتشارات لافون که به شکل تخصصی به ادبیات می‌پردازد چگونه حاضر می‌شود کتابی تصویری از آثار درمبخش را منتشر کند؟ این خود پرسشی است که پاسخی واضح دارد. جهان خانه هنر است و الزاما خانه هنرمندی چون کامبیز درمبخش.

عطف کتاب

مروری بر کتاب «مامور ۶»

لئو دمیدوف تبرئه می‌شود؟

«مامور ۶» قسمت سوم و نهایی سه‌گانه «تام راب اسمیت» درباره دوران روسیه تحت حکومت شوروی است. قسمت‌های پیشین این سه‌گانه، «کودک۴۴» در دوران استالین، «گزارش محرمانه» در دوران خروشچف و این‌بار در دوران برژنف است و تا دهه ۱۹۸۰ میلادی می‌رسد. داستان در دوران جنگ سرد روایت می‌شود، در سه کشور شوروی، آمریکا و افغانستان. سیر داستان از شوروی شروع می‌شود به آمریکا می‌رسد و نیمه پایانی آن در افغانستان است. نگاهی که نویسنده این کتاب به این دوران دارد، نگاه همین دو قدرت آن زمان به قربانی‌شان، افغانستان است؛ منازعات و کشمکش‌های سیاسی این دو کشور سر افغانستان. از نظر محتوای روایی، این کتاب داستان نهایی و سرانجام «لئو دمیدوف» قهرمان تام راب اسمیت است، که شخصیت اصلی دو کتاب پیشین نیز بوده است. این رمان سعی دارد او را ازگناهانی که پیش از این، در دستگاه امنیتی حکومت مرتکب شده، تبرئه کند. اما آیا این امکان وجود دارد؟ اگر خود اسمیت، که با بی‌رحمی تمام او را به این نقطه رسانده، او را ببخشد سبب تبرئه‌اش شود، خوانندگان می‌توانند چنین کنند؟ این پرسشی است که مخاطب تا پایان کتاب، بدون پاسخی قطعی با آن مواجه است. یکی از ویژگی‌های بارزی که اسمیت در نوشتن رمان‌هایش نشان داده شرح مکان‌ها و شخصیت‌هایی است که به شکلی غیرمعمول، از دنیای واقعی وارد دنیای رمان می‌شوند. چه زمانی که درباره شوروی و نیویورک و مقر سازمان ملل و کابل می‌نویسد، چه درباره شخصیت‌هایی که خلق کرده است. علاوه بر این جسی‌آستین در «مامور۶»، بازسازی حقیقی پل رابسون، خواننده سیاهپوست کمونیست آمریکایی است و اینگونه اسمیت فضای داستانی (افسانه‌ای) خود را به حقیقت نزدیک می‌کند.

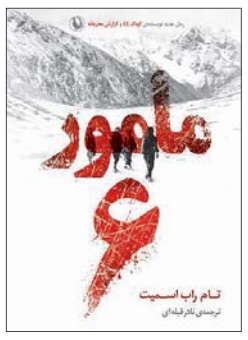

مامور ۶

تام راب اسمیت

مترجم: نادر قبله‌ای

ناشر: مروارید

قیمت ۱۸ هزار تومان

پرفروش‌ها

پرفروش‌های کتاب درهفته‌ای که گذشت

چنین کنند بزرگان

جواد ماه‌زاده

این هفته پنج کتاب جدید پرفروش را براساس اعلام کتابفروشی‌ها و فروشگاه مرکزی شهرکتاب در شاخه‌های رمان، شعر، طنز و کتاب‌های هنری معرفی می‌کنیم.

خورشید خانواده اسکورتا

از پرویز شهدی این روزها ترجمه‌های متنوعی چاپ شده که یکی از بهترین‌ها و پرفروش‌هایش، رمان «خورشید خانواده اسکورتا» نوشته لوران گوده نویسنده فرانسوی است. رمان، روایتی روان و داستانی دراماتیک دارد. جمله‌ها اغلب ساده و کوتاه هستند و وضعیتی که نویسنده از یک خانواده ترسیم می‌کند، خواننده را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. لوران گوده در این اثر، عاری از پیچیدگی، داستان گفته و مخاطب را در فضای وهم‌زده اثر غرق می‌کند. به قول شهدی، این رمان داستان مردمانی ساده، رک‌وراست و بی‌شایبه است که مثل زمین‌هاشان در عین بی‌حاصلی و آب و هواشان در عین داغی و سوزندگی، میهمان‌نواز و گشاده‌رویند. گوده در رمانی نه‌چندان بلند، سرگذشت چند نسل از دودمانی را تعریف می‌کند که بس مصیبت‌ها دیده و رنج‌ها کشیده‌اند و در عین شرارت و تندخویی، شرافتمند، زحمت‌کش و یار و یاور هم بوده‌اند. «خورشید خانواده اسکورتا» برنده جایزه گنکور، در ۲۶۱ صفحه از سوی نشر کتاب پارسه منتشر شده است.

خانه برناردا آلبا

«خانه برناردا آلبا» آخرین و مهم‌ترین نمایشنامه فدریکو گارسیا لورکا، شاعر و نمایشنامه‌نویس بلندآوازه اسپانیایی است که درباره زندگی خانواده زنی ۶۰ساله است که شوهرش به‌تازگی فوت کرده و پنج دختر بزرگسالش هنوز مجرد و خانه‌نشین هستند. «لورکا» با نوشتن این نمایشنامه درباره یک خانواده، خواسته است نشان دهد که چگونه یک شخص به سبب آرزوهای برنیامده یا امیال سرکوفته خود، به سلطه بر زندگی دیگری، حتی فرزندانش، تمایل پیدا می‌کند و به یک خودکامه تبدیل می‌شود. «خانه برناردا آلبا» درامی در سه پرده است که در سال ۱۹۳۶ نوشته شد. این کتاب با ترجمه و مقدمه نجف دریابندری در ۱۷۴ صفحه توسط نشر کارنامه منتشر شده است. مترجم خلاصه‌ای از یادداشت‌های گویین ادواردز – از مترجمان انگلیسی این نمایشنامه – را نیز ترجمه کرده و در مقاله‌ای با عنوان «شعر و واقعیت» در ابتدای اثر آورده است. گذشته از این، فرانسیسکو گارسیا لورکا – برادر نویسنده – هم مقدمه نسبتا مفصلی بر مجموعه سه تراژدی لورکا (عروسی خون، یرما و خانه برناردا آلبا) نوشته که این یادداشت نیز تحت عنوان «زندگی و هنر لورکا» به پیشگفتار کتاب افزوده شده است.

تیر عکاسانه

زندگی و عکس‌های هانری کارتیه برسون یکی از مطرح‌ترین عکاسان خبری دنیا که در کتابی با نام «تیر عکاسانه» گرد آمده، این روزها توجه علاقه‌مندان هنر را معطوف خود کرده است. تیرعکاسخانه کتابی است با عکس‌هایی درخشان و تکان‌دهنده با نوشته‌های کلمان شرو. برای معرفی برسون باید بگوییم که او یک عکاس مستندنگار بود و هر عکسش، گویای یک وضعیت اجتماعی و تاریخی است. این کتاب انباشتی از نکات و داده‌های تاریخی دوران برسون است که تاحدی به زندگینامه مکتوب و مصور او شبیه است. «تیر عکاسانه» روایتی است از سیر فکری یکی از عکاسان روشنفکری که در سال‌های میانی قرن بیستم روایات تصویری بی‌نظیری را ثبت و ضبط کرد. «تیر عکاسانه» ترجمه بهاره احمدی، در قطع و ظاهری جذاب از سوی نشر حرفه هنرمند منتشر شده ست.

چنین کنند بزرگان

سرانجام پس از سال‌ها کتاب «چنین کنند بزرگان» از بساط دستفروشی‌های حاشیه خیابان انقلاب به کتابفروشی‌ها راه یافت. این کتاب یکی از متفاوت‌ترین ترجمه‌های نجف دریابندری است که خودش نیز در مقدمه آن تاکید کرده که هیچ وفاداری به اصل متن نداشته و عبارات جعلی فراوانی در آن وارد کرده است. «چنین کنند بزرگان» نوشته ویل کاپی، سرگذشت و اعمال شخصیت‌های مشهور تاریخ را با طنزی زیرکانه و لطیفه‌وار بیان کرده و دریابندری نیز جزییات و شوخی‌های بسیاری را در لحن و روایت به آن افزوده است. پریکلس، اسکندر، هانیبال، کلئوپاترا، نرون، شارلمانی و... شخصیت‌هایی هستند که زندگی و عاداتشان دستمایه طنز و شوخی قرار گرفته و به حکایاتی فوق‌العاده تبدیل شده. بخش‌هایی از این کتاب، نخستین‌بار در سال ۱۳۴۷ در مجله خوشه چاپ شد و پس از آن هشت‌بار تا سال ۱۳۸۰ تجدیدچاپ شد. استقبال از این کتاب به حدی بوده که در سال‌های ممنوعیت انتشار نیز به‌صورت غیرمجاز در پیاده‌روهای خیابان انقلاب فروخته می‌شد. انتشارات کتاب پرواز این اثر را با قیمتی عرضه کرده که تفاوت زیادی با قیمت نسخه‌های غیرمجاز نداشته باشد.

ضد

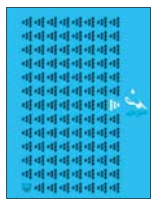

فاضل نظری شاعری جوان است و به گفته کتابفروش‌ها، اکثر مخاطبانش جوانان، به‌خصوص بانوان هستند. سه دفتر شعری که پیش‌تر در سوره مهر منتشر شد و سه‌گانه فاضل نظری نام گرفت، با اقبال خوبی از سوی مخاطبان روبه‌رو شد. حالا با چاپ چهارم کتاب «ضد» در حدود یک‌ماه گذشته، می‌توان گفت که فاضل نظری به چهره‌ای محبوب و متفاوت در میان شاعران مذهبی تبدیل شده است که مخاطبانش به طیف و دسته خاصی محدود نمی‌شود. اشعار «ضد» دارای وزن و آهنگ و مضامینی اجتماعی و متنوع است. کتاب، فرم و صفحه‌بندی جالبی دارد و این روزها ظاهرا قرار است به چاپ پنجم برسد. بنابراین اگر آن را در کتابفروشی‌ها نیافتید، باید دست‌کم یکی، دو هفته‌ای صبر کنید.

مدرن‌های کلاسیک

نشر «روزگار نو» که مدتی است شروع به فعالیت کرده، مجموعه‌ای با عنوان «داستان‌های مدرن کلاسیک» منتشر می‌کند که تاکنون ۴۰ عنوان از این مجموعه به بازار کتاب عرضه شده است. برخی از کتاب‌های این مجموعه برای اولین‌بار به فارسی ترجمه شده‌اند و تعدادی دیگر هم بازترجمه آثار ادبی است. از ویژگی‌های مجموعه «داستان‌های مدرن کلاسیک» این است که کتاب‌ها توسط گروهی از مترجمان جوان ترجمه شده است. در ادامه برخی از کتاب‌های این مجموعه معرفی می‌شوند:

نجات گذشته

«سال بلو»، از جمله برندگان جایزه نوبل ادبی است که پیچیدگی آثارش از مهم‌ترین ویژگی‌های کتاب‌های اوست. «وقتشه ساکت باشی»، نام داستانی از سال بلو است که توسط بنفشه جعفر به فارسی برگردانده شده است. در این داستان مردی سالخورده سعی در نوشتن نامه عذرخواهی خطاب به یک خانم کتابدار دارد که ۳۵سال پیش او را مورد تمسخر قرار داده و در خلال داستان، مسایل لاینفک زندگی همچون گستاخی، بی‌پروایی، افسوس و پیری، مشکلاتش را مورد توجه بیشتری قرار می‌دهد. در مقدمه کتاب درباره پیچیدگی آثار سال بلو آمده: «با نگاهی ژرف در شیوه نگارش او درمی‌یابیم این پیچیدگی از جایی نشات می‌گیرد که نویسنده دو طرح را همزمان دنبال می‌نماید. نخست طرح داستانی که از ملزومات نگارش داستان است، سپس طرحی درونی و ذهنی که نویسنده را در بیان حرف‌هایی که انبوهی از آن را می‌توان در کتاب‌هایش یافت همراهی می‌نماید. این درهم آمیختگی و عدم مرزبندی بین طرح داستانی و طرح ذهنی، داستان را در قسمت‌هایی، به شدت اسیر پیچیدگی می‌نماید.»

۳ تصویر از عصر جاز

«بازگشت به بابیلون»، شامل سه داستان کوتاه از اسکات فیتز جرالد با نام‌های «بازگشت به بابیلون»، «جام کریستال» و «دهه گمشده» است. مضمون کلی هر سه داستان برگرفته از تجربه‌های شخصی نویسنده است و افراط در بوالهوسی و نیز فساد تدریجی را در زندگی نمودار می‌سازد. داستان‌های فیتز جرالد به بازنمایی وضعیت نسلی با رویاهای درخشان و امیدهای واهی که در دهه ۱۹۲۰ زندگی می‌کردند می‌پردازد. دهه‌ای که او را عصر جاز می‌نامید. بازگشت به بابیلون توسط بنفشه جعفر به فارسی منتشر شده است.

زنی در آیینه

«زنی در قاب آیینه» چهار داستان از مجموعه ۲۲ داستان کوتاه وولف را دربر می‌گیرد. داستان‌هایی که به مانند دیگر آثار وولف، بیانگر دلبستگی و اعتقاد وولف به ضمیر ناخودآگاه یا به تعبیری جریان سیال ذهن است. بنا به توضیحی که در مقدمه کتاب آمده، تخیل در این داستان‌ها حضوری پررنگ دارد؛ تخیلی که به وضوح برای وولف نقشی اساسی داشته است. چنان‌که در خاطراتش می‌نویسد: «اگر بارقه تخیل و دلبستگی به کتاب نبود، من زنی کاملا عادی بودم». زنی که شاید بتوان گفت نوشتن، دلیل زنده ماندنش بود. داستان‌های کوتاه وولف نماینده بارز جریان سیال هوشیاری و خودآگاه و زندگی درونی هستی‌اند. زبانی که وولف در داستان‌های کوتاهش به کار می‌برد بسیار شاعرانه است. زنی در قاب آیینه با ترجمه معصومه مهرشادی منتشر شده است.

هذیان‌گوی حسابگر

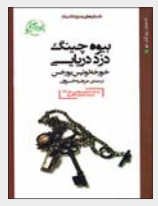

خورخه لوییس بورخس از جمله مشهورترین و تاثیرگذارترین نویسندگان آمریکای لاتین است که در ایران هم به‌واسطه ترجمه‌هایی که از آثار او شده شناخته شده است. «بیوه چینگ، دزد دریایی»، عنوان کتابی است که پنج داستان کوتاه از بورخس را دربر می‌گیرد و با ترجمه مرضیه خسروی به فارسی منتشر شده است.

مقدمه کتاب درباره پنج داستان این مجموعه توضیحی کوتاه آورده و به این مساله اشاره کرده که در این داستان‌ها با مضامینی چون خطرات دریاهای آزاد، معلم ناشایست، آداب درباری و دایره‌المعارفی متعلق به سیاره‌ای ناشناخته مواجه می‌شویم و در این میان تصویرپردازی و استعداد یگانه بورخس نمایان می‌شود. «بورخس را هذیان‌گوی حسابگر نام نهاده‌اند، ولی تردستی‌های داستانی او تنها برای گیج‌کردن و دست انداختن و سرگرم‌کردن نیست، بل برای رخنه‌کردن در ناشناخته‌ها و پیداکردن یک کلمه دربرگیرنده همه عالم است. برخی منتقدان معتقدند این شیوه‌ها، بورخس را به سطح یک زیباگرای مهمل تنزل می‌دهد، ولی اکثرا او را هنرمند نابغه‌ای می‌دانند که بیش از هرکس دیگری برای تبدیل زبان اسپانیایی به محملی برای ادبیات نو، کار کرده است.»

جدول ۱۷۱۹

افقی:

۱ - خرید و فروش - از فن‌های کشتی ۲ - می‌دانی در تهران - سوال - بنجل ۳ - نت ششم موسیقی - مارکی بر خودرو - آوای رزمی کار - ضربه سر ۴ - مجسمه - عنصر کبریت ۵ - برق رسان اتومبیل - ام الشرایین - باغ ۶ - آب بند - دروغگو در غربت فراوان زند - غریو ۷ - نوعی انگور - شش دهم مقدار خون ۸ - آب تازی - هنگام - سرباز نیروی دریایی - الاغ ۹ - جدا شدن - فیلسوف اندلسی ۱۰ - خالق شاهزاده و گدا - بالاپوش بلند - جای پا ۱۱ - کتاب مشهور گوته - برنده نوبل ادبی ۱۹۷۱ - ناطق ۱۲ - رگهای ظریف بدن - تر و تازه ۱۳ - پسوند شباهت - غذای ایرانی - فرشته موکل بر نکاح - تکرار حرف بیست و شش ۱۴ - سیاره مشتری - آینده - نیرو و توان ۱۵ - تهیدست، فقیر – لجاجت

عمودی:

۱ - زندان معروف کردستان - خون‌شناسی ۲ - میوه‌ای سرشار از ویتامین - روشن‌تر - ضربه ناگهانی ۳ - راندن بی‌ادبانه - فوتبالیست بزرگ برزیل متولد ۱۹۲۸ - پیروز - معبر رودخانه ۴ - پایین - پاکان - کلمه پرسشی ۵ - حمد - مردی حکیم - شکافته و جدا شده ۶ - قطار - سازمان جهنمی قبل انقلاب - ضد کهنه - خداوند ۷ - یاری رساندن - خوشه پروین ۸ - جمع شیخ - نوعی پارچه ۹ - شهر تاج محل - کتابی ازولز ۱۰ - حرف گزینش - جوی خون - خرس چینی - نامی پسر خارجی ۱۱ - در قبال دریافت کالا می‌دهند - الهه گلهای رومیان باستان - گواه ۱۲ - گریبان لباس - میل و رغبت - لباس اتاق عمل ۱۳ - ویتامین انعقاد خون - مسافر سرزمین عجایب - سلام - بچه می‌کشد ۱۴ - ناحیه - بلند - گفت‌وگوهای فیلم ۱۵ - کار پیشکسوت زور خانه - نادانی

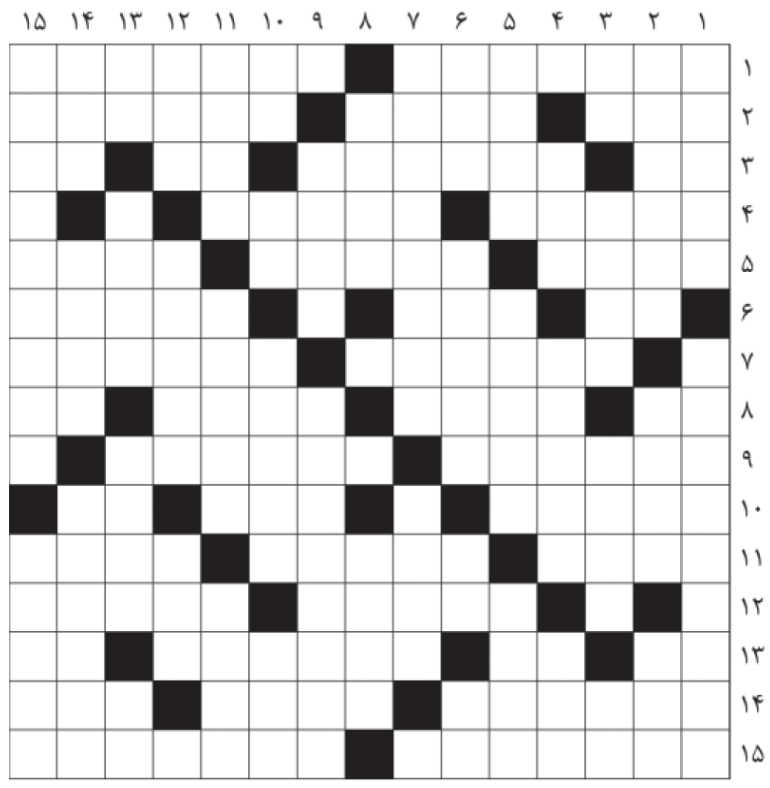

جدول ۱۷۱۸

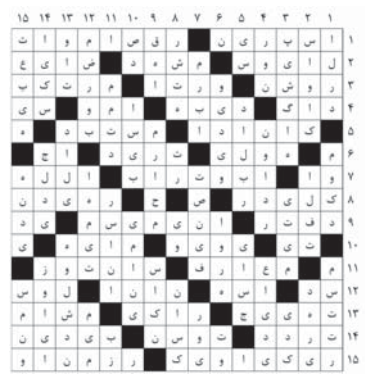

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

سودوکو سخت ۳۷۱

		۸		۹			۵	۱
	۷		۲	۴	۵			
	۶				۸			۴
	۲	۶		۷	۳			
	۵	۳				۹		۷
	۹		۸		۲			
۶		۴				۳		
			۳		۶		۴	
۵						۱		

حل سودوکو سخت

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

سودوکو ۷۲۲

۹		۳	۲			۶	۷	
	۵	۶		۸	۹			۴
			۶					۵
۸						۹	۴	۶
۳					۶		۱	
			۵		۸	۲	۳	
	۹	۴	۳		۱			
	۳			۲		۱	۵	۹
	۷		۸		۵	۴		

حل سودوکو ۷۲۱

۱	۲	۳	۶	۹	۴	۸	۵	۷
۹	۸	۵	۳	۷	۱	۴	۶	۲
۶	۷	۴	۸	۲	۵	۳	۹	۱
۲	۴	۹	۷	۵	۶	۱	۳	۸
۵	۱	۸	۴	۳	۲	۶	۷	۹
۷	۳	۶	۱	۸	۹	۵	۲	۴
۳	۹	۱	۲	۶	۸	۷	۴	۵
۸	۶	۲	۵	۴	۷	۹	۱	۳
۴	۵	۷	۹	۱	۳	۲	۸	۶